

About charitable contributions. Charity is not prohibited by law. But before making charitable contributions, you need to look at all the information in the public domain about the financing of the educational institution. All that can be provided is information about the special account that each educational institution in Ukraine has. A fixed amount for payment, collection of checks on crediting funds, non-admission to classes, or non-transfer to another class / course – all this will be an offense and qualify under Part 2 of Article 183 of Ukraine.

Thus, there are 2 problems, not very clear formulation and explanation of this crime in the Criminal Code, as well as insufficient public awareness of such crimes. Public information is required in state and municipal educational institutions, as well as amendments and clarifications to Article 183 of the Criminal Code, in order to correctly qualify such actions.

Literature

1. Criminal Code of Ukraine: from 05.04.2001 № 2341-III. Information of the Verkhovna Rada. 2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
2. Law of Ukraine «On Education» of 05.09.2017 № 2145-VIII. Information of the Verkhovna Rada. 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2145-19>

УДК 343.6(043.2)

Колесник М.І., Журавльов В.М., здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, Державний торговельно-економічний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Шведова Г.Л., к.ю.н., доцент

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ЕВТАНАЗІЇ: ЗАРУБІЖНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД

Перш за все, актуальність цієї теми важко применшити, бо мова йде про найдорожче, що є у людини – життя. Питання евтаназії є дуже поширеним в країнах ЄС, тривають потужні дискусії між медиками, юристами та навіть філософами.

Відповідно до Нідерландського законодавства, евтаназією називають будь-яку дію, спрямовану на те, щоб покласти кінець життю тієї чи іншої особи, йдучи назустріч її власному бажанню, і виконану незацікавленою особою. Евтаназія прогресувала з розвитком суспільства, зокрема науки і техніки, пов'язаної з підтриманням життєдіяльності тяжко хворих людей. Країн, де вона повністю легалізована – одиниці. На даний момент евтаназія (активна) повністю легалізована в: Колумбії, Канаді, Іспанії, Новій Зеландії, Швейцарії, Нідерланди та інших. Останні перші узаконили евтаназію у 1984 році. Щодо пасивної евтаназії – вона є дуже розширеною і дозволена в багатьох інших країнах. Але все одно, в більшості країнах

вона заборонена взагалі.

У Швейцарії евтаназію перетворили на справжній бізнес, пройти цю процедуру може як громадянин країни, так і іноземець. Там цілком законно використовувати спеціальні капсули для евтаназії, в якій все заповнюється азотом, швидко знижуючи концентрацію кисню у повітрі до 1%. Це яскравий приклад «активної» евтаназії.

В загальному плані, особи, які виступають проти ідеї евтаназії, висловлюють занепокоєння тим, що самогубство за допомогою лікаря посилає суспільству небезпечне повідомлення про те, що смерть є належною відповіддю на життєві проблеми. Деякі психологи та клінічні працівники сперечаються, що невиліковно хворі пацієнти, які просять самогубства за допомогою лікаря, насправді не хочуть померти, а тому й евтаназія буде недоречною. Більшість людей впадають у глибоку депресію, коли їм кажуть, що вони хворіють на невиліковну хворобу, що й впливає на їх рішення. Іншим аргументом серед пересічних осіб проти евтаназії є думка, що лікарі давали клятву Гіппократа, в якій зобов'язувались рятувати життя до останнього подиху, а евтаназія – це поразка лікаря і порушення цієї клятви. Водночас на медичних факультетах Канади та 27-и факультетах США таку клятву вже не дають.

Прихильники евтаназії виступають за те, щоб невиліковно хворі люди мали право закінчити свої страждання швидкою та гідною смертю. Результати опитувань показують, що 72% опитаних в Англії, 70% у Франції та 68% у США позитивно відносяться до запровадження евтаназії. Питання евтаназії має медичний аспект, тому думка лікарів, які працюють з хворими, є важливою. Вона зводиться до того, що більшість лікарів підтримують таку ідею, спираючись на власний досвід роботи з пацієнтами, які потребують цю процедуру, приводячи реальні приклади такої необхідності. Якщо вдаватися до більш юридичної аргументації, то слушною є думка Романова С.Ю. та Триньової Я.О. [1], які вважають, що людина володіє правом на життя в такій же мірі, що і правом на смерть. З урахуванням всіх аргументів, в більшості країн питання евтаназії все ж залишається нерегульованим, а через результат її здійснення, смерть особи, забороненою. Наприклад, незважаючи на те, що доктор Кеворкян, або Доктор Смерть, думав, що він допомагає пацієнтам, його все одно засудили за вбивство. Деякі церковні діячі, такі як Папа Римський Пій XII, Антоній Сурожський, підтримали ідею евтаназії. Антоній Сурожський надав приклад виду евтаназії – «вбивства з милосердя», вколовши велику дозу морфіну хворому, обґрунтувавши це тим, що той би помер через декілька годин у муках.

Ситуація законодавчого регулювання евтаназії не є однаковою. Так, як ми вже зазначали, евтаназія дійсно є легалізованим процесом в низці країн, але ситуація все одно залишається такою, що більшість країн забороняють евтаназію, або навіть не згадують її у своїх нормативно-

правових актах. Особливості проведення такої процедури також відрізняють в залежності від країни. Так, наприклад, у законодавстві Люксембургу пацієнт має отримати дозвіл саме двох лікарів. Це забезпечує впевненість в тому, що перший лікар не помилився, вибір є правильним і, що головне, добровільним, це охороняє особу від рішення можливо зацікавленого в такій процедурі першого лікаря, шляхом незгоди другого лікаря. В Албанії дозволяється пасивна евтаназія хворого в комі за згодою трьох родичів. Під пасивною евтаназією розуміється відмова від медичних послуг, наприклад, відключення від апарату життєзабезпечення. А ось законодавство Швеції та Фінляндії зазначає, що евтаназія може бути виключно добровільною, прохання родичів не визнаються. Також як вид евтаназії існує «самогубство з допомогою лікаря», тобто хворому дають шприц, а вколоти його він повинен самостійно. Такий вид евтаназій передбачений в законодавстві декількох штатів США.

Існують міжнародні нормативно-правові акти, які підтримують ідею евтаназії, наприклад: Декларація прав хворого Міжнародної медичної асоціації 1981 р.; Міжнародний кодекс медичної етики 1949 р. та інші. Ці два документи є ратифікованими в Україні. Проаналізувавши ці документи, можна погодитися з Романовим С.Ю. та Триньовою Я.О. [1], які вважають, що право на евтаназію слід прирівнювати до основних прав людини, ототожнюючи її з правом на життя, вважаючи, що складова права на життя – право на смерть.

Питання евтаназії в Україні є складним, суперечливим та дискусійним. У законодавстві ми можемо побачити, що евтаназія є забороненим процесом, відповідно до статті 52 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», однак у Кримінальному кодексі України (далі – ККУ) згадка про неї відсутня. Так як норма, яка б встановлювала санкцію за евтаназію відсутня, то, на думку Іщенка О.М. та Мазяра А.К. [2], відповідальність за таке діяння прирівнюється до простого умисного вбивства, без обтяжуючих або пом'якшуючих обставин, що встановлено в частині 1 статті 115 ККУ. Водночас законодавець передбачає, що список пом'якшуючих обставин не є вичерпним, що дає надію на пом'якшення відповідальності. Це щодо активної евтаназії. Але якщо брати у розрахунок пасивну евтаназію, то, на думку Тімохиної А.О. [3], таке діяння повинно кваліфікуватися як бездіяльність, тобто підпадати під статтю 136 ККУ про ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані та статтю 139 ККУ [4] про ненадання допомоги хворому медичним працівником. Але судова практика з цього питання відсутня. Відсутня й згадка про такий вид вбивства, якщо вважати евтаназією вбивством.

Проаналізувавши особливості проведення евтаназії в інших країнах та погоджуючись із думкою Романова С.Ю. й Триньової Я.О. [1], вважаємо за необхідне, щоб процес евтаназії був об'єктивно виправданий та для

запобігання її злочинного використання, нормативно закріпити певні основоположні її ознаки, а саме: 1) рішення повинно ґрунтуватися на добровільному, стійкому бажанні завершити життя; 2) хворий повинен знати про свій діагноз та мати нестерпні страждання (фізичні й моральні); 3) рішення має узгоджуватися з колегією лікарів.

Отже, питання евтаназії є досить складним та суперечливим, вже багато років ведуться дискусії з цього приводу, а єдина точка зору відсутня, більшість країн не легалізували її, а деякі навіть не мають згадки про неї у своєму законодавстві. Тим не менш, можна побачити збільшення кількості країн, які нормативно закріплюють процес евтаназії, дозволяючи її проводити з виконанням певних умов. Законодавство України забороняє проведення евтаназії, але при цьому можна побачити прогалину, яка виявляється у відсутності кримінального регулювання відповідальності за таке діяння. Тому, на нашу думку, якщо законодавець України і не визнає евтаназію, то необхідність врегулювати питання відповідальності тільки загострюється.

Література

1. Романов С.Ю., Триньова Я.О. Евтаназія: етичний та кримінально-правовий аспект. *Вісник Національного університету внутрішніх справ*. 2002. Вип. 19. С. 101-106. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8881>
2. Іщенко О.М., Мазяр А.К. Евтаназія за кримінальним законодавством України. *Young Scientist*. 2017. № 5.1(45.1). С. 39-41. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/5.1/10.pdf>
3. Тімохіна А.О. Евтаназія: особливості кримінально-правової кваліфікації. Зб. наук. праць, матеріали конф. 2017. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/3497/1/>
4. Кримінальний кодекс України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>